

Ik heet Reinier en ons huis is afgebrand

Over het boek

Auteur: Joke van Leeuwen

Illustrator: Joke van Leeuwen

Uitgeverij: Querido

Jaar van uitgave: 2020

Over de maker

Joke van Leeuwen werd geboren in Den Haag (1952), verhuisde op haar dertiende met het ouderlijk gezin naar Brussel, en woonde onder meer in Amsterdam en Maastricht. Momenteel woont ze in het centrum van Antwerpen. Joke van Leeuwen schrijft romans, poëzie en kinderboeken, ze tekent, ze schrijft voor het theater en treedt op. Ze is stadsdichter van Antwerpen geweest en Dichter der Nederlanden. Haar werk is veelvuldig vertaald en bekroond.

In 1978 publiceerde ze haar eerste kinderboek. Daarna volgden er nog tientallen kinderboeken, die ze zowel schreef als illustreerde.

In 2000 ontving ze de Theo Thijssenprijs voor haar kinderboekenoeuvre. In 2010 de Gouden Ganzenvaar voor haar bijdrage aan het geschreven woord, in 2012 de Constantijn Huygensprijs voor haar hele oeuvre en in 2013 de Duitse James Krüss Preis voor haar kinderboekenoeuvre. Ze kreeg onder meer de Gedichtendagprijs, vele Griffels en Penselen, stond op de shortlist van de VSB-poëzieprijs en werd en wordt genomineerd voor de Astrid Lindgren Memorial Award.

Luistertip: [aflevering 19 van De Grote Vriendelijke Podcast met Joke van Leeuwen en Kees Spiering](#)

Kijktip: [Jeugdboekenmaand met Joke van Leeuwen](#) (video: 1.03 t/m 4.15 min.)

Bronnen: jokevanleeuwen.com

1. VERHAAL

1.1 Omslag en titel

- Wat vinden jullie van de tekening op de voorkant van het omslag? Past de kleur van de tekening bij het verhaal? (het donkerblauw geeft de suggestie van nacht; ...) Maken de vlammen achter het raam op de benedenverdieping jullie nieuwsgierig? Vinden jullie de tekening spannend?
- Wat valt jullie op aan het soort huis op de tekening: is het een oud/nieuw huis, staat het in de stad of op het platteland? (waarschijnlijk een al wat oudere stadswoning met meer verdiepingen, een klein balkon en sierlijk traliewerk; op pagina 78 staat een foto met het huis van meer dan honderd jaar geleden, gevonden in het stadsarchief; ...)
- Wat valt jullie op aan de titel? (lange titel; de titel is een zin; de titel staat in schrijffletters, in tegenstelling tot de naam van de auteur; de naam Reinier is een palindroom; ...)

- Op de achterkant van het boek staan zowel een tekst uit het dagboek van Reinier als een beschrijving van het verhaal. Wat vinden jullie ervan dat beide teksten daar staan? Vinden jullie dat nodig? Of was een tekst voldoende geweest, en welke dan?

1.2 Genre

- De vorm van dit verhaal wordt een dagboekroman genoemd: een verzonnen verhaal in de vorm van een dagboek. De lezer komt veel te weten over Reinier, de hoofdpersoon, omdat hij zijn gedachten en ideeën opschrijft. Die gedachten gaan heel associatief, van de ene gedachte komt hij op de andere gedachte. Er zit ook niet veel actie in het verhaal. Vind je dat prettig om te lezen of juist niet?
- In een dagboek noteert de schrijver van dag tot dag wat er in zijn leven gebeurt, vaak voorzien van een datum. Reinier zet geen datums in zijn dagboek. Missen jullie die datums?
- In dit verhaal lezen jullie niet alleen over Reinier, maar ook over Letje, Mitzi en Henke die in andere tijden hebben geleefd. Passen deze verhalen-in-een-verhaal in het dagboek van Reinier, vinden jullie? Is het dan nog een dagboek?
- Reinier schrijft en tekent over zijn belevenissen. Kunnen jullie je voorstellen dat hij dat fijn vindt om te doen?
- Er zijn veel mensen die een dagboek bijhouden. Zijn die dagboeken allemaal interessant om te lezen, denken jullie?

1.3 Personages

- Wat voor een jongen is Reinier? Hoe zouden jullie hem beschrijven? (creatief: hij schrijft en tekent; hij is eerst niet zo opvallend in de klas, na de brand vinden zijn klasgenoten hem opeens wel interessant; hij is een denker: "Ik heb mijn gedachten die ik niet kan uitzetten." (p.28); Reinier denkt vaak aan zijn oude huis, over hoe mensen met elkaar omgaan, over mensen die overleden zijn die hij niet gekend heeft, over hoe het is om alles kwijt te raken; Reinier is opmerkzaam: hij ziet hoe zijn moeder lacht om niet te hoeven huilen en hoe zijn vader juist bozig wordt om niet te hoeven huilen, en hij merkt hoe bij verlies de rest van de wereld gewoon doorgaat met alles; hij mist zijn hamster die in de brand is omgekomen; hij vindt het leuk als hij iets weet wat zijn ouders niet weten; hij is niet zo goed in dingen met zijn eigen handen maken; ...)
- Wat vinden jullie van Letje, Mitzi en Henke? Kunnen deze meisjes echt bestaan hebben? Met wie voel je het meeste mee?

1.4 Verhaal

- Wat vinden jullie van het begin van het verhaal? Vind je de brand spannend en trekt dat je direct het verhaal in? Blijft het verhaal daarna spannend? Zo ja, hoe komt dat? Zo nee, wil je dan nog wel doorlezen?
- Het dagboekverhaal heeft nog drie extra verhalen. Wat valt jullie bij deze verhalen op? (ze spelen zich af in hetzelfde huis waarin Reinier heeft gewoond, alleen in verschillende tijden: Letje – 1955, Mitzi – 1942, Henke – begin 20e eeuw; de tekst staat in een ander lettertype en niet op lijntjespapier; Letje, Mitzi en Henke zijn hier de ik-figuren; de tekst staat op een zwarte ondergrond met vage foto's of lijntekeningen; ...)
- Hebben jullie patronen met herhalingen of tegenstellingen gehoord in het dagboekverhaal en de drie extra verhalen? (de stoel met de hondenvoten (niet bij de brand vernield)/stoel waar de meisjes op komen te zitten/nieuwe stoel die Reinier na de brand krijgt; Letje heeft geen afscheid kunnen nemen van haar opa/Reinier is naar begraven geweest van een tante die hij nooit gekend heeft en naar de crematie van zijn oma/Mitzi voelt het gemis van haar ouders en zusje/Henke voelt het gemis van geen opleiding mogen doen; Letje vindt het moeilijk om grote mensen te troosten/Reinier probeert zijn moeder te troosten, maar dat lukt ook niet goed; de brand in Reiniers huis/project over vuur op school; het oude bed van opa en oma/het nieuwe bed van zijn ouders dat verbrand is/het bed dat zijn ouders van het verzekeringsgeld kunnen kopen; Mitzi moest zich op zolder verstoppen tijdens WOII, haar raam zat toen dichtgeplakt/Reinier kruipt tijdens de brand uit datzelfde raam; Mitzi mag als Joods meisje niet bestaan, moet onzichtbaar en onhoorbaar zijn/Reiniers ouders maken de verdieping voor de huurders van het nieuwe huis zo geluiddicht dat zij het bestaan van de huurders niet eens zullen merken; een oud, verlaten vogelnest/Reinier wordt voor dakloze uitgescholden nu zijn huis verbrand is; Henke krijgt de schuld van de in scherven gevallen vaas/Letje hielp de melkman met het oprapen van de scherven van de kapotgevallen flessen melk; Reiniers naam aan het eind van het verhaal in gewone letters)

en in spiegelschrift; de lezer kan zijn naam zowel vooruit als achteruit lezen/het terugkijken naar eerdere bewoners van het huis en het vooruitkijken naar het nieuwe huis; ...)

- Wat vinden jullie van het eind van het verhaal, als het nieuwe huis van Reinier bijna klaar is? Is dat een goed punt om te stoppen?

1.5 Stijl

- Welke mooie of bijzondere woorden of zinnen hebben jullie gehoord? (“Het waren tranen van glas die tinkelend op de grond vielen. Als iedereen in het echt zulke tranen had, zou je snel merken waar er veel verdriet was. Dan knerste dat onder je schoenen.” (p.77); “... want het donker kan zo donker zijn dat je denkt: donkerder bestaat niet.” (p.28); “Ik hoop wel dat het niet zo nieuw hoeft te blijven dat we nergens krasjes en vlekken mogen maken die onze eigen krasjes en vlekken zijn.” (p.103); ...)
- Gebruikt Reinier moeilijke woorden? (architect; pyroomaan; verzekering; lampetstel; verdreven; crematie; onheus; ...) Wat betekenen deze woorden, denken jullie?
- Hebben jullie herhalingen van woorden of zinnen gelezen? (as van het verbrande huis/as van oma in de urn; dingen die stuk gaan of verslijten, zoals de tv/Reiniers vader die verslijt, stoelen en eieren die schrikken, was die tegen de kolenkachel aankomt, verschroeit en stinkt/een huis waarin alles is verbrand; kortsluiting tussen Reiniers vader en zijn oudere zus/kortsluiting die de brand heeft veroorzaakt; de meiden die steeds zeggen: “Wil je dat allemaal niet weten? Dan ga ik wel weer weg, hoor. Nee, blijf, zei ik. Vertel maar wat je vertellen wil.” (p.29/61/81); ...)
- Denken jullie dat het verhaal te begrijpen is zonder de illustraties? (de tekeningen vullen de gedachten van Reinier aan, zo versterken ze de sfeer van het verhaal; ...)
- De dagboektekst van Reinier staat op lijntjespapier op de pagina. Vinden jullie dat nodig?
- De illustraties zijn heel wisselend van stijl: soms een lijntekening, soms een tekst, een strip, een foto of een bouwtekening. Wat vinden jullie daarvan? Passen al die stijlen bij het verhaal, volgens jullie? (zoals Reiniers gedachten alle kanten op gaan, zo horen ook al die verschillende tekenstijlen bij het verhaal; ...)

1.6 Sfeer

- Welke sfeer heeft dit verhaal, vinden jullie? Vooral grappig, vooral spannend, vooral verdrietig, of juist alle drie? (spannend – uit een brandend huis kruipen via de dakgoot; verdrietig – Reiniers huisdier gaat dood, hij is zijn spullen kwijt, zij ouders zijn verdrietig; grappig – Reinier vertelt met een onderkoelde vertelstem, het lijkt een beetje nonchalant; ...)
- Als je het een grappig verhaal vindt, hoe komt dat dan? Ligt dat aan de tekst, de tekeningen of tekst & tekeningen samen? (tekeningen – Reinier tekent de duizend angsten die zijn buurvrouw heeft uitgestaan als duizend angstig kijkende smileys waarvan hij bij sommige een grapje uithaalt; tekst – volgens Reiniers vader weet hij zo veel omdat hij al zo lang leeft en daarom meer weet, maar Reinier heeft zijn oma die tachtig was (en dus al heel lang leefde) nog alles moeten uitleggen over games; tekst – bij een opdracht over Prometheus en het vuur, tekent Reinier een volledig zwart blad omdat de gele potloden allemaal in gebruik zijn; zijn juf denkt dat hij niet wil vertellen wat hij met de brand heeft meegemaakt, maar Reinier zegt: “Maar mijn tekening vertelde vooral dat ik niet op een geel kleurpotlood wilde wachten.” (p.45)

2. VERWERKING

2.1 Terug in de tijd

De verhalen van Letje, Mitzi en Henke gaan over verschillende periodes uit de geschiedenis. Praat met de juryleden over deze verhalen.

- Wat vinden zij de belangrijkste elementen in de verhalen over WOII (Mitzi), de jaren vijftig (Letje) en het begin van de 20e eeuw (Henke)?

Kijk voor meer informatie ook op de site canonvannederland.nl of zoek op onderwerp naar boeken op boekenzoeker.be of jeugdbibliotheek.nl.

2.2 Geschiedenis van het huis

In dit boek komen verschillende bewoners uit het afgebrande huis van Reinier aan het woord. Het huis heeft zo zijn eigen geschiedenis. Praat met de juryleden over eventuele andere bewoners van het huis.

- Wat zou hun verhaal kunnen zijn?
- Kennen de juryleden ook huizen of andere gebouwen waar verhalen bij horen (eventueel van verschillende bewoners uit verschillende tijden)? (het Achterhuis van Anne Frank; een flatgebouw vol verschillende bewoners die in dezelfde periode hun eigen verhaal hebben; ...)
- Vraag de juryleden om bij eventuele andere bewoners een collage te maken. Wat hoort bij de tijd waarin deze personen leefden, aan welke kleuren en voorwerpen denken zij bij deze persoon?

2.3 Gebouwen

In dit boek spelen de zolder, het balkon en de kruipruimte van het afgebrande huis een belangrijke rol.

Ook zijn er bouwtekeningen van het nieuw te bouwen huis te zien. Bekijk met de juryleden boeken die specifiek over gebouwen gaan (zie Verder lezen). Maak met de juryleden eventueel een wandeling door dorp of stad en praat met elkaar over opvallende gebouwen.

- Welke mensen hebben daar gewoond? Wat zijn hun verhalen?

3. VERDER LEZEN

- Het vuurhuisje / Keir Graff (Van Holkema & Warendorf, 2020) – branden
- Twee fonkelrode sterren in de blinkendwitte sneeuw / Davide Morosinotto (Baeckens Books, 2020) – dagboeken
- Reisdagboek van Travis Montgomery / Victoria Farkas (Volt, 2019) – dagboeken
- Alles wat was: hoe ga je om met afscheid / Stine Jensen (Kluitman, 2020) – afscheid
- Alles wat ik nog met Gizmo wil doen; de bucketlist van mijn hond / Ben Davis (Leopold, 2020) – afscheid
- Appartemenzen: een verhaal met voetnoten in vier verdiepingen / Dimitri Leue (Lannoo, 2009) – gebouwen
- Meer weten over beroemde gebouwen / Rob Lloyd Jones, Barry Ablett (ill.) (Usborne, 2010) – gebouwen
- Dwars door Amsterdam / Simone Bijlaard (Querido, 2019) – gebouwen
- Hoi, ik ben een lijn / Behrang Mousavi en Jan Paul Schutten (Rubenstein, 2018) – gebouwen

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.